

„Българистиката по света, филологията у дома“
„Bulgarian Studies around the World, Philology at Home“

ДВЕТЕ ПЪРВИ ДАМИ НА СЛОВАШКАТА БЪЛГАРИСТИКА (МАРИЯ ДОБРИКОВА И МАРИЯ КОШКОВА)

Диана Иванова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Докладът е посветен на две видни българистки, които имат големи заслуги за развитието на българистиката в Словакия – Мария Добрикова и Мария Кошкова. Интересна е съпоставката между научните търсения и постиженията на двете изследователки. М. Добрикова е ръководител на катедра „Славянски филологии“ във Философския факултет на Университета „Коменски“ в Братислава и в пряк контакт със студентите българисти спомага за развитието на българистиката. М. Кошкова работи в Славистичния институт „Ян Станислав“ към Словашката академия на науките, а заслугите ѝ в лексикографската област (автор е на Българо-словашкия речник в три тома) са безспорни. Както М. Добрикова, така и М. Кошкова са посветили съществена част от научните си усилия на фразеологията и в тази област дават значителен тласък на съпоставителните словашко-български изследвания.

Ключови думи: българистика в Словакия; Мария Добрикова; Мария Кошкова

0. Увод

По традиция словашката българистика се свързва с имената на големи учени като Ян Кошка, Винцент Бланар, Шимон Ондруш и др., чийто авторитет и заслуги за развитието на българистиката са безспорни, а научните им изследвания отдавна са влезли в златния фонд на славянската филологическа наука.

Нашето внимание обаче е насочено към две талантиливи, усърдни, вдъхновени дами, които от дълги години с гордост и достойнство носят името и кръста на учения. Житейският и професионалният им път са свързани с развитието на българистиката в Словакия. Именно техните усилия да изследват неизследваното, да проправят път там, където няма такъв, да обучават и подготвят следовниците си, мотивират желанието ни в контекста на настоящия научен форум да отдадем заслуженото именно на доц. д-р Мария Добрикова и д-р Мария Кошкова.

Може би не е случайно, че и двете носят едно и също натоварено с толкова конотации име, не е случайно, че са почти връстнички, и съвсем не е случайно, че и

двете споделят сходни интереси в научната област. Всяка от тях обаче съумява да очертае свой оригинален и характерен подход в научните си дирения. В изследователското поле на фразеологичната компаративистика всяка от тях намира своя начин да каже нещо ново, да съчетае теорията с практиката и да остави своята следа.

1. Началото на научния път

В опит да сведем до минимум чисто биографичните данни и да се обърнем преди всичко към научните приноси на двете изтъкнати изследователки, ще отбележим само няколко важни факта. Мария Добрикова не е с български произход, Мария Кошкова е наполовина българка. Можем да предположим, че това изиграва съществена роля не само за изграждането ѝ като съвършен билингвист (М. Добрикова също превъзходно владее български език), но преди всичко в лексикографската си работа. И двете завършват най-престижните университети съответно в Словакия (М. Добрикова е абсолвент на Университета „Коменски“ с профил словашки и български език) и в България (М. Кошкова завършва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“, където защитава и докторската си дисертация). И двете поставят основния акцент в научното си развитие върху фразеологията в съпоставителен словашко-български план (М. Добрикова разширява търсенията си към западнославянската и южнославянската фразеология), но начинът, по който съчетават теоретичните изследвания с практиката, е различен. М. Кошкова в много голяма степен подчинява фразеологичните и лексикалните си изследвания на лексикографията. М. Добрикова се насочва към приложното поле на преподаването, дидактиката и методиката.

Д-р Кошкова заявява научните си предпочитания още със своите ранни публикации (напр. Andreeva, 1983) и дисертационния си труд (Koškova, 1998a), който в по-късен етап издава в Словакия. *Z bulharsko-slovenskej frazeológie* е не само задълбочен, оригинален и приносен труд, но практически е първият словашко-български фразеологичен речник. Неизменно в дългогодишната ѝ кариера на учен водеща остава лексикографията, в която обаче съществен дял заема фразеологичното богатство на двата славянски езика. То, на свой ред, е не само лексикографски обработвано, но също така проучвано, изследвано, описвано в многобройни статии, студии, доклади.

Доц. Добрикова също няма особени колебания по отношение на своята специализация: дипломната ѝ работа съчетава фразеологията и транслатологията (*Frazeológia Vežinovovho románu Nocou s bielymi koňmi a jeho preklady do slovenčiny a češtiny*), дисертационният ѝ труд твърдо я поставя в лоното на фразеологичната компаративистика (*Minimálne frazémy v slovenčine a bulharčine*).

2. След придобиването на докторската степен

Придобиването на докторската степен поставя всяка от изследователките пред различен избор. М. Кошкова прекъсва формално връзката си с науката

за повече от десет години, през които обаче, работейки активно като преводач, набира ценни познания, наблюдения, лексикален материал с разнороден характер. Всичко това през следващия етап от нейния живот ще ѝ помогне изключително много при създаването на концепцията, методологията, структурирането и издаването на тритомния Българо-словашкия речник (Košíková, 2004b; Košíková, 2013b), от който третият том предстои да бъде отпечатан.

М. Добрикова продължава работата си в Университета „Коменски“, където се занимава с теоретичните аспекти на фразеологията. От друга страна, благодарение на педагогическата си правоспособност, М. Добрикова работи и като преподавател с богато портфолио от българистични дисциплини (фонетика, морфология, лексикология, фразеология, синтаксис, стилистика на българския език, превод на художествена литература). Обучава и спомага за филологическото израстване на младите българисти. Предвид всеобщото отстъпление на славянските филологии в световен мащаб, закриването на славистични специалности и лекторати в редица реномирани университети, трябва да изтъкнем наистина забележителния ѝ принос като ръководител на катедра „Славянски филологии“ за привличането на студенти към българистиката. Тя е автор на учебници и помагала за отделните преподавани от нея дисциплини. В съавторство с М. Вълчанова (Dobříková & Vlčanová, 2002) създава теоретично-практическият курс „Основи на българския език. Теория и практика“, след това самостоятелно издава сборници с транслатологични (Dobříková, 2017) и граматически упражнения (Dobříková, 2018).

3. Доц. д-р Мария Добрикова

Доц. Мария Добрикова насочва вниманието си както върху проблемите на българската и словашката фразеологична теория, така и върху фразеологичното богатство от конкретни тематични области.

В публикациите си (Dobříková, 1998; Dobříková, 2008b), посветени на теоретичните проблеми, изследователката прави обстоен преглед на развитието и постиженията на двете славянски фразеологични школи, първите сборки с народно творчество и лексикографски трудове, съдържащи фразеологизми, зараждането на фразеологичните концепции, основните предпоставки за асиметрията между словашката и българската фразеологична теория, методологията, терминологията и критериите, прилагани от фразеолозите в двете страни, и в крайна сметка, анализира изградените теории и разбирания в техните най-сериозни отлики, които следва да бъдат преодолені при съпоставителните изследвания. Авторката поставя акцент върху проблемите, произтичащи от българското „по-тясно“ и словашкото „по-широко“ разбиране за обхвата на фразеологичния фонд. Проблемите на фразеологичната терминология остават постоянен обект на вниманието ѝ, като специални статии посвещава на т.нар. минимални фразеологични единици/minimálne frazémy и минималните фра-

зеологични единици (ФЕ) със сравнителен характер/*minimálne frazeologické jednotky prirovnávacieho charakteru*, структурата и отношенията им с устойчивите сравнения (Dobříková, 1993; Dobříková, 1994; Dobříková, 1997). Анализирайки синсемантичните компоненти като части от ФЕ, изследователката (Dobříková, 2005b) подчертава, че при българските такива следва да се приложи по-различна теоретична оценка поради аналитичната предложна система в българския език.

Опита си в областта на фразеологичната терминология М. Добрикова обогатява и с участието си в проекта *Frazeologická terminológia* (KEGA č. 1559/94) на Комисията за изследване на фразеологията към Словашкия комитет на славистите.

По отношение на конкретните тематични области М. Добрикова проучва задълбочено собственото име като компонент на фразеологичната единица (Dobříková, 2001; Dobříková, 2005a; Dobříková, 2006), това е и темата на хабилитационния ѝ труд (Dobříková, 2008; Dobříková, 2014). Търсенията на изследователката прекращават границите на словашко-българската фразеологична компаративистика и обхващат антропонимната лексика в най-широк славянски контекст (М. Добрикова е ръководител на проект FU 6/2002 *Antroponymá v slovanskej frazeológii*). В обекта на проучване се включват и хидронимите като фразеологичен компонент (Dobříková, 2007). Следващата тематична област, във връзка с която изследователката отново е ръководител на проект (*Metaforické vokálno-inštrumentálne prvky v slovenčine a slovanských jazykoch* (VEGA 1/0543/14), са фразеологизмите с музикален компонент (Dobříková, 2016).

Доц. Добрикова е член на авторския колектив, работил върху първия том на Българо-словашкия речник. А връзките ѝ с литературата не приключват само с транслатологичните проблеми на фразеологията в романа на П. Вежинов „Нощем с белите коне“ – тя е автор на множество литературни и радиопортрети на български, сръбски, хърватски писатели. Член е на редакционната колегия на списание „Български език и литература“ и на словашко славистично списание *Slavica Slovaca*.

4. Д-р Мария Кошкова

Назначаването на М. Кошкова в Славистичния кабинет (по-късно Славистичен институт „Ян Станислав“) към Словашката академия на науките бележи нов етап не само в личен аспект, но и за словашко-българските научни дирения. Огромен труд, интелектуален потенциал, върховно напрежение и творчески усилия (какво друго може да характеризира работата върху един речник?) се насочват към проекта за създаване на Българо-словашки речник. Проектът намира своята неоспорима мотивация в липсата на качествен двуезичен речник от български към словашки език, който да бъде съставен в съответствие с най-новите постижения на лексикографията, да съдържа актуална,

съвременна лексика, да бъде надежден помощник на широк кръг ползватели (въпреки „малкостта“ на двата езика), и най-вече за преводачите. Благодарение на преводаческия си опит д-р Кошкова има ясната представа от какво се нуждае един добър речник, чието създаване е мисия, и то от най-трудно изпълнимите. Годишите, съпровождащи създаването на отделните томове, са време, през което изследователката полага огромни усилия, насочени към теоретичното мотивиране на избраната методология и подходи при решаването на отделни лексикографски проблеми, свързани с особеностите на двуезичния речник. А те не са малко, както не са малко и причините, които ги пораждат – напр. двуезичността на речника, разминаванията, предизвикани от езиковата асиметрия, съществуващите разностранни, неединни и несистемни подходи при отразяването на различни видове лексика, форми, конструкции и т.н.

В голяма част от публикациите си от този период (Košková, 1998b; Košková, 2002; Košková, 2003; Košková, 2006a; Košková, 2006b; Košková, 2009; Košková, 2013a и др.) изследователката предлага солидно обосновани позиции за преодоляването на многобройни частни и общотеоретични проблеми, свързани със създаването на качествен лексикографски продукт: например определянето на принадлежността на лексемата към една или друга част на речта (основно при неизменяемите части, но и при субстантивизираните прилагателни), решаването на въпроса за полисемия или омонимия иде реч при формално еднаквите лексикални форми на прилагателните и наречията от типа дивашки прил. и дивашки нар., които се представят в различни заглавки, без да се приемат като омоними (за разлика от словашката лексикография, която ги приема за словотворни омоними) и под. (Košková, 2009: 165 – 169). В една от статиите си изследователката разглежда имената за действие и състояние на *-не* като самостоятелни лексикални единици, чиято категориална характеристика е различна от тази на глагола и следва да се отразяват като самостоятелни заглавки в речниците (Košková, 2013a). Отново с оглед на лексикографското им представяне авторката изследва деноминалните резултативи за състояние в двата езика (Košková, 2004), представляващи многобройна и разнообразна група обектни и субектни глаголи със значение ‘промяна в състоянието’, а решение за представянето им в двуезичен речник М. Кошкова дава въз основа на примери с префигирани български глаголи с префикс *в-*. Обект на вниманието ѝ в същата област са и еднословните фраземи (Košková, 2003).

М. Кошкова си поставя още една важна цел – речникът да се превърне в уникален фразеологичен помощник, т.е. в него последователно, системно и единно да бъде включен богат фразеологичен материал. Част от изследванията на авторката засягат именно лексикографското представяне на фразеологизмите (напр. Košková, 1998b), но също така и неизследваните полета във фразеологията, които, малко или много, отново имат за резултат трудности при обработването на материала и представянето му в речника – антонимията

при фразеологичните единици (Košková, 1983), определянето на нейните граници и обхват; интерогативността във фразеологията (Košková, 2011), дефразеологизацията като словообразователен фактор (Košková, 2002) и др.

По отношение на конкретните тематични области във фразеологията особено интерес за М. Кошкова представляват етническите стереотипи и отражението им в лексиката и фразеологията на българския и словашкия език (Košková, 2006c; Košková, 2008).

През 2007 – 2008 г. М. Кошкова ръководи *Bulharská a slovenská lexikografia v zjednotenej Európe* – проект, осъществяван в сътрудничество с Института за български език на БАН.

Съвсем преднамерено поставихме толкова силно ударение върху речника, чиято главна движеща сила, ръководител на авторския колектив (за първия том) и в крайна сметка, самостоятелен автор (за втория том) е д-р Кошкова. Смятаме, че няма да сгрешим, ако наречем Българо-словашкия речник делото на живота на М. Кошкова. Надяваме се да има и други речници (например да продължи работата си върху двуезичния фразеологичен речник), но това вече ще бъде труд на зрял, наложил се, опитен лексикограф, който ще е извървял пътя на познанието и познаването и ще е изградил солидна теоретична и практическа база за по-нататъшната си работа.

Първият том на речника е оценен високо веднага след издаването му – през 2005 г. получава първа награда в конкурса „Речник на годината“, организиран от Съюза на устните и писмените преводачи в Прага, почетна грамота получава и вторият том през 2014 г.

Ще си позволим и още един шрих към личността на М. Кошкова. Макар да не преподава, тя намира начин да предаде опита си на начинаещите изследователи като научен ръководител на дисертанти.

5. Признанието

За своите големи заслуги към развитието на българистика и двете изследователки са носителки на редица отличия. През 2003 г. М. Добрикова и Мария Кошкова са наградени с почетната грамота и паметния знак на министъра на културата на Република България „За принос към развитието и разпространението на българската култура в Словакия“, а през 2013 г. получават и отличията на БАН „За заслуги към развитието на българистиката“.

Представянето на Мария Добрикова и Мария Кошкова не претендира за изчерпателност, както и цитираната литература, но е първи опит да бъдат представени на българската научна област в съпоставителен план две видни българистики с висок научен авторитет и безспорни заслуги към развитието на българистиката в чужбина.

ЛИТЕРАТУРА

- Андреева, М. (1983). Антонимията при фразеологичните единици в българския и словашкия език. *Съпоставително езикознание*, 1, 20 – 25.
- Dobříková, M. (1993). Minimálne frazeologické jednotky prirovnávacieho charakteru v slovenčine a bulharčine. *Slovenská reč*, 3, pp. 136 – 139.
- Добрикова, М. (1994). Минимални фразеологични единици със сравнителен характер в словашкия и българския език. *Съпоставително езикознание*, 5, 14 – 17.
- Dobříková, M. (1997). Minimálne frazémy v slovenčine a bulharčine. In: *Frazeologické štúdie II*. Bratislava: pp. 18 – 35.
- Dobříková, M. (1998). Pri prameňoch slovenských a bulharských frazeologických bádání. In: *Dobříková, M. Zborník prác z medzinárodnej vedeckej konferencie Slovensko-bulharské jazykové a literárne vzťahy*. Bratislava: pp. 42 – 48.
- Dobříková, M. (2001). Antroponymá v slovenskej a bulharskej frazeológii. In: *Krošláková, E. & Kralčák, L. K aktuálnym otázkam frazeológie*. Nitra: pp. 88 – 97.
- Dobříková M. & M. Vlčanová (2002). *Základy bulharčiny. Teória a prax*. Bratislava.
- Добрикова, М. (2005a). Собственото име във фразеологията. Конкретизация versus индивидуализация. Във: *Вълчанова, М. (ред.) Юбилеен славистичен сборник*. Благоевград: сс. 164 – 171.
- Dobříková, M. (2005b). Synsémantiká v úlohe frazeologických komponentov (na slovenskom a bulharskom materiáli). *Езикът и литературата в модерното общество*. Благоевград. сс. 164 – 171.
- Dobříková, M. (2006). Apelatívna a propriálna lexika vo frazeológii. In: *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca*, VI, Svazek 2. Brno: p. 1041 – 1048.
- Dobříková, M. (2007). Voda – prameň života alebo Hydronymum ako komponent frazém. In: *Frazeologické štúdie V. Princípy lingvistickej analýzy vo frazeológii*. Ružomberok: pp. 227 – 238.
- Dobříková, M. (2008a). *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém (na pozadí asymetrie frazeologických koncepcií)*. Bratislava.
- Dobříková, M. (2008b). O slovenskej a bulharskej frazeologickej koncepcii. *Slavica Slovaca*, 43, 1, pp. 52 – 63.
- Dobříková, M. (2014). *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém*. Bratislava.
- Dobříková, M. (2016). Reflexia hudobnej konceptosféry vo frazeológii. In: *Jihoslovanská frazeologie kontrastivně*. Brno: pp. 33 – 38.
- Dobříková, M. (2017). *Prekladateľské cvičenia z bulharčiny. Texty z oblasti spoločenských, humanitných a prírodných vied*. Bratislava.

- Dobríková, M. (2018). *Gramatické cvičenia z bulharčiny I*. Bratislava.
- Košková, M. (1998a). *Z bulharsko-slovenskej frazeológie*. Bratislava.
- Košková, M. (1998b). Frazeologizované konštrukcie v dvojazyčnom slovníku. *Slavica Slovaca*, 33, 2, pp.134 – 142.
- Košková, M. (2002). Podiel defrazeologizácie na slovotvorbe v bulharčine a slovenčine. *Slavica Slovaca* 37,1, pp. 15 – 27..
- Košková, M. (2003). K otázke tzv. jednoslovných frazém (so zreteľom na ich lexikografické spracovanie). In: *Frazeologické štúdie III*. Bratislava, p. 99 – 104.
- Košková, M. (2004a). Denominálne stavové rezultatíva v bulharčine a slovenčine (so zreteľom na ich lexikografické spracovanie). *Slavica Slovaca* 39, 1, pp. 16 – 25.
- Košková, M. (2004b). *Bulharsko-slovenský slovník I (A – K)*. Bratislava.
- Košková, M. (2006a). Komunikácia bulharčiny a slovenčiny a ich dohovor v slovníku. In: *Hasonová, J. Odborný preklad 2. Materiály zo seminárov Tvorba a využívanie prekladových, terminologických a výkladových slovníkov*. Bratislava: pp. 11 – 18.
- Košková, M. (2006b). Asymetria jazykovednej teórie a lexikografického spracovania v dvojazyčnom slovníku (na príklade nového bulharsko-slovenského slovníka). *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca*. VI. Svazek 2. Brno: pp. 905 – 912.
- Košková, M. (2006c). Etnické koncepty v jazyku (na bulharskom a slovenskom materiáli). *Slavica Slovaca* , 41, 1, pp. 17 – 30.
- Етноцентризмът като мярка на ценностната система в паремиологията, фразеологията и лексиката (върху материал от словашки и български език). В: Калдиева-Захаријева, Ст. & Крумова-Цветкова, Л. (съст.). *Изследвания по фразеология, лексикология и лексикография. В памет на проф. д.ф.н. Кети Анкова-Ничева*. София: сс. 46 – 52.
- Košková, M. (2009). Bulharsko-slovenské lexikologicko-lexikografické paralely. Koškova, M. & Choroleeva, M. *Bulharská a slovenská lexikografia v zjednotenej Európe*. Veliko Tarnovo: p. 164 – 173.
- Кошкова, М. (2011). За интерогативността във фразеологията (върху материал от български и словашки език). Калдиева-Захаријева, Ст. (ред.) *Езиковедски изследвания в чест на Сийка Спасова-Михайлова*. София: сс. 124 – 138.
- Кошкова, М. (2013a). Лексикографски онеправдани класове думи (с оглед на българската и словашката лексикографска практика). Крумова-Цветкова, Л. & Благоева, Д., Колковска, С. (ред.). *70 години българска академична лексикография*. София: сс. 89 – 98.
- Košková, M. (2013b). *Bulharsko-slovenský slovník II (Л – По)*. Bratislava.
- Кошкова, М. (2016). Маскулинизацията като лексикографски проблем.

Благоева, Д. & Колковска, С. (ред.). *Лексикографията в началото на XXI век*. София: сс. 111 – 118.

REFERENCES

- Andreeva, M. (1983). Antonymy in phraseological units in Bulgarian and Slovakian. *Sapostavitelno ezikoznanie*, 1, 20 – 25.
- Dobříková, M. (1993). Minimálne frazeologické jednotky prirovnávacieho charakteru v slovenčine a bulharčine. *Slovenská reč*, 3, pp. 136 – 139.
- Dobříková, M. (1994). Dobříková, M. Minimal phraseological units of comparative nature in Slovakian and Bulgarian. *Sapostavitelno ezikoznanie*, 5, 14 – 17.
- Dobříková, M. (1997). Minimálne frazémy v slovenčine a bulharčine. *Frazeologické štúdie II*. Bratislava: pp. 18 – 35.
- Dobříková, M. (1998). Pri prameňoch slovenských a bulharských frazeologických bádání. Dobříková, M. *Zborník prác z medzinárodnej vedeckej konferencie Slovensko-bulharské jazykové a literárne vzťahy*. Bratislava: pp. 42 – 48.
- Dobříková, M. (2001). Antroponymá v slovenskej a bulharskej frazeológii. Krošlákova, E. & Kralčák, L. *K aktuálnym otázkam frazeológie*. Nitra: pp. 88 – 97.
- Dobříková M. & M. Vlčanová (2002). *Základy bulharčiny. Teória a prax*. Bratislava.
- Dobříková, M. (2005a). The proper name in phraseology. Concretization versus individualization. In: Valchanova, M.. *Yubileen Slavistichen sbornik*. Blagoevgrad, pp. 164 – 171.
- Dobříková, M. (2005b). Synsémantiká v úlohe frazeologických komponentov (na slovenskom a bulharskom materiáli). In: *Language and literature in modern society*. V. Tarnovo: Faber, pp. 94 – 102.
- Dobříková, M. (2006). Apelatívna a propriálna lexika vo frazeológii. In: *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca*, VI, Svazek 2. Brno: p. 1041 – 1048.
- Dobříková, M. (2007). Voda – prameň života alebo Hydronymum ako komponent frazém. In: *Frazeologické štúdie V. Princípy lingvistickej analýzy vo frazeológii*. Ružomberok: pp. 227 – 238.
- Dobříková, M. (2008a). *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém (na pozadí asymetrie frazeologických koncepcií)*. Bratislava.
- Dobříková, M. (2008b). O slovenskej a bulharskej frazeologickej koncepcii. *Slavica Slovaca*, 43, 1, pp. 52 – 63.
- Dobříková, M. (2014). *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém*. Bratislava.
- Dobříková, M. (2016). Reflexia hudobnej konceptosféry vo frazeológii. In: *Jihoslovanská frazeologie kontrastivně*. Brno: pp. 33 – 38.

- Dobříková, M. (2017). *Prekladateľské cvičenia z bulharčiny. Texty z oblasti spoločenských, humanitných a prírodných vied*. Bratislava.
- Dobříková, M. (2018). *Gramatické cvičenia z bulharčiny I*. Bratislava.
- Košková, M. (1998a). *Z bulharsko-slovenskej frazeológie*. Bratislava.
- Košková, M. (1998b). Frazeologizované konštrukcie v dvojazyčnom slovníku. *Slavica Slovaca*, 33, 2, pp.134 – 142.
- Košková, M. (2002). Podiel defrazeologizácie na slovotvorbe v bulharčine a slovenčine. *Slavica Slovaca* 37,1, pp. 15 – 27.
- Košková, M. (2003). K otázke tzv. jednoslovných frazém (so zreteľom na ich lexikografické spracovanie). In: *Frazeologické štúdie III*. Bratislava, p. 99 – 104.
- Košková, M. (2004a). Denominálne stavové rezultatíva v bulharčine a slovenčine (so zreteľom na ich lexikografické spracovanie). *Slavica Slovaca* 39, 1, pp. 16 – 25.
- Košková, M. (2004b). *Bulharsko-slovenský slovník I (A – K)*. Bratislava.
- Košková, M. (2006a). Komunikácia bulharčiny a slovenčiny a ich dohovor v slovníku. *Hasonová, J. Odborný preklad 2*. Materiály zo seminárov Tvorba a využívanie prekladových, terminologických a výkladových slovníkov. Bratislava: pp. 11 – 18.
- Košková, M. (2006b). Asymetria jazykovednej teórie a lexikografického spracovania v dvojazyčnom slovníku (na príklade nového bulharsko-slovenského slovníka). *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca*. VI. Svazek 2. Brno: pp. 905 – 912.
- Košková, M. (2006c). Etnické koncepty v jazyku (na bulharskom a slovenskom materiáli). *Slavica Slovaca* , 41, 1, pp. 17 – 30.
- Košková, M. (2008). Ethnocentricity as a measure of the value system in paremiology, phraseology and lexis (based on Slovakian and Bulgarian language material). Kaldieva-Zaharieva, St. & Krumova-Tzvetkova, L. *Studies of phraseology, lexicology and lexicography. In memory of Prof. Ketí Ankova-Nicheva, D.Philol.* Sofia: pp. 46 – 52.
- Košková, M. (2009). Bulharsko-slovenské lexikologicko-lexikografické paralely. Koškova, M. & Choroleeva, M. *Bulharská a slovenská lexikografia v zjednotenej Európe*. Veliko Tarnovo: p. 164 – 173.
- Košková, M. (2011). On interrogativity in phraseology (based on Bulgarian and Slovakian language material). Kaldieva-Zaharieva, St. *Linguistic research in honor of Siyka Spasova-Mihaylova*. Sofia: pp. 124 – 138.
- Košková, M. (2013a). Lexicographically wronged word classes (as seen in Bulgarian and Slovakian lexicographical practices)). Krumova-Tzvetkova, L. & Blagoeva, D., Kolkovska, S. *70 years of Bulgarian academic lexicography*. Sofia: pp. 89 – 98).
- Košková, M. (2013b). *Bulharsko-slovenský slovník II (Л – По)*. Bratislava.

Košková, M. (2016). Masculinization as a lexicographical problem. Blageva, D. & Kolkovska, S. *Lexicography at the start of the XXI century*. Sofia: pp. 111 – 118.

TWO FIRST LADIES OF BULGARIAN BULGARISTICS (MÁRIA DOBRÍKOVÁ AND MÁRIA KOŠKOVÁ)

Abstract. This paper focuses on two renowned Bulgarian scholars who have greatly contributed to the advancement of Bulgaristics in Slovakia – Mária Dobříková and Mária Košková. The juxtaposition between the academic pursuits and accomplishments of the two researchers stirs interest. M. Dobříková heads the Department of Slavic Studies at the Faculty of Philosophy of Comenius University in Bratislava, and, in direct contact with students of Bulgaristics, fosters the advancement of this branch of studies. M. Košková works at Jan Stanislav Institute of Slavistics with the Slovak Academy of Sciences, and the merit of her services in the field of lexicography (she authored the 3-volume Bulgarian-Slovak dictionary) is indisputable. Both M. Dobříková and M. Košková have devoted a significant part of their academic efforts to phraseology, and have given considerable impetus to comparative Slovakian-Bulgarian studies in that field.

Keywords: Bulgaristics in Slovakia; Mária Dobříková; Mária Košková

✉ **Dr. Diana K. Ivanova, Assist. Prof.**

Department of Slavic Linguistics

Faculty of Slavic Studies

University of Sofia

15, Tzar Osvoboditel Blvd.

Sofia, Bulgaria

E-mail: dkirilovai@uni-sofia.bg